

Восени стада азовської хамси мандрують на південь зі своєю вже зимого моря. У хамси губа не з лопуцька, зимує вона винятково на чорноморських курортах: під Ялтою та під Сочі. Хамса валом валить через вузьку Керченську протоку, як ті кияни через турніket метро в годину пік, і в риболовок місцевого флоту починаються гарячі жнива — хамсьова путина.

Рибалки збираються в Керч з усіх закутків Чорного моря на своїх сейнерах під брудними від кіптявих камбузних плит червоно-жовтими рибальськими вимпелами, і часом у ковші порту за ними вже не видно забортної води.

Вони тиснуться до причалів пачками по вісім-десять бортів — і виникає якийсь Шанхай. Ходять у гості. Пригощають один одного цуйкою, чачею, ракійкою, мастикою та буряківкою за секретними домашніми рецептами. Горляють пісень, б'ються та миряться і знову горляють. І все це — не сходячи на берег. А вранці повзають навколошки у своїх помаранчевих штурм-робах по виметаних просто на причал кошількових неводах — штопають та латають сітки. І цуцики з різних сейнерів, збившись у зграю, ганяють по цих зелених капронових галявинах і азартно дзявкають на чужинців.

Восени отари моряків далекого плавання збираються в Керч після літніх відпусток, відгулів та загулів, і піти в за-кордонний рейс практично неможливо.

— Підеш на місцевий флот? — спитали мене у відділі зв'язку.

— Піду, — знізав я плечима.

Наче молодий спеціаліст мав право не погоджуватися, коли його «питає» начальник відділу.

— РС* «Петро Кішка». Прийматимеш справи в Херсоні. Щойно з ремонту, а не розвалюха якась. Однокурсник твій на ньому ремонт відсидів. І — з підвищеннем тебе. Перший рейс начальником усе ж таки.

— Що, справді перший? Це причина, — жартома підморгнув хтось із групових інженерів. Точніше, це я, молодий салабон, сприймав тоді такі натяки за жарти. А в хлопців і справді щось у горлі деренчало.

Отож я вийшов з відділу, свято переконаний, що моя кар'єра мчить уперед семимильними кроками: рейс стажером, рейс другим радистом і ось уже — начальник радіостанції! І був прикро вражений, коли перший же знайомець з бувалих моряків, якого я зустрів під дошкою пошани, виричиваючи очі та зі співчуттям запитав:

— Місцевий флот? За що тебе так, Марконі?

Дошка пошани перед відділом кадрів, прикрашена анфасами найкращих капітанів та старших механіків, була точною, в якій сходились усі широти і меридіани. Сходилися під нею і моряки, які років сто не бачилися. Зустрінуться, погомонять, перекурятъ цю справу — і знову гайда на сто років, один — на північ, інший — на південь: судна рибної розвідки працювали від моря Ермінгера під Гренландією до

* Риболовецький сейнер.

моря Космонавтів під Антарктидою. Працювали і на Чорному морі. Проте потрапити на місцевий флот — у гордих альбатросів-мандрівців океанами — вважалося покаранням.

По-перше, на місцевому флоті не платили валюту. Подруге, саме туди майнали усіх шибеників, яким «прихлопнули візу», й екіпажі підбиралися з просто феєричних шибайголів. По-третє... А було ще й по-четверте і по-п'яте.

Я викурив під пильним оком найкращих капітанів буквально три цигарки і вже знав майже все про того кота, якого щойно придбав у мішку.

— Розумієте, колеги, є пароплави сірі й є пароплави білі... Одні по півроку шукають рибу в океані, висолопивши язика, а як тільки її знайдуть, злі флагмани промислових районів під Західною Сахарою чи Намібією одразу женуть туди весь флот супертраулерів та плавбаз, не давши розвідників як слід тією рибою поласувати. А розвідника посилають далі, куди жоден Макар і справді телят не ганяв.

А інші пароплави ставлять трал двічі за рейс, і то лише тому, щоб якийсь планктон зібрати. Вони катають морями-океанами наукових туристів з Інституту Південних морів чи із самої Москви. Краще, звичайно, з Москви, з універу, — москвичам завжди чомусь випадало вивчати з аквалангом якісь страшенно екзотичні Сейшельські острови, і порт для отоварювання якийсь геть не завалящий — не Сингапур, так Лас-Пальмас...

— Одним усе, Марконі, іншим — якась Мапутівка, де і купити нічого, крім кокосів. І тому так корпуси тих суден і фарбують: трудяг «розвідників» — у сірий колір, а «науковців» — у білий...

— А який же корпус у «Петра Кішки»?

— Чорний, Марконі, чорний.

Але дізнався я дещо і про самого «Кішку». Не про матроса-героя, а про риболовецький сейнер «Петро Кішка»* і передісторію його хрестин. У кожного судна в управі було своє прізвисько. Не те, що на борту, а те, що на язиках у моряків. У «Новоукраїнки» — «Хохлушки», у «Середньої коси» — «Драная коза» і таке інше. У «Кішки» таких прізвиськ виявилося аж два. Одне поважне — «Петро». Причому, це звучало саме так навіть російською, все ж таки ми були на Чорному, а не на Білому морі. Інше прізвисько було дошкульне і зневажливе — «Кошак». І команда вся, звичайно ж, — «кошаки». І я відтепер, виходить, теж.

Раніше ж судно називалося зовсім інакше, РСам рідко випадає носити чиесь ім'я, їх більше на честь нікому не відомих містечок називають чи ще якось, а то й просто під номерами залишають. Але попередня команда шібайголів під попереднім іменем так уславилася якимись браконьєрськими «подвигами» в Грузії, що судно вирішили, від гріха та грузинської рибінспекції подалі, перейменувати в героя першої облоги Севастополя. Саме в героя, щоб вище начальство не дошукувалося справжніх причин зміни назви. Петра Кішку всякий знає. Він адмірала Корнілова врятував, кинувши англійське ядро, що ось-ось мало розірватися в транші, до казана з кашею.

— Молодець, служивий! — похвалив матроса щойно врятований адмірал, зчищаючи кортиком куліш із кашкета та бакенбардів.

— Добре слово і Кішці приємне! — не за статутом відповів винахідливий матрос.

* В автора були певні сумніви щодо того, чи можна перекладати назву судна. Але позаяк Петро Маркович Кішка народився під Кам'янцем-Подільським, його прізвище вже одного разу підступно переклали військові писарчуки, тож автор лише повертає героя на батьківщину.